

Cínnost

Východočeské pobočky Československé ornitologické společnosti při ZK Tesla Pardubice za dobu od r. 1975 do r. 1980.

Základem činnosti pobočky ČSOS při ZK Tesla jsou členské schůze, konané pravidelně 3-4. ročně. Těchto schůzí se účastní průměrně 100 až 120 členů. Schůze řídí předseda pobočky Dr. Obhlídal.

Na každé schůzi podává jednatel Ing. Zdárek vyčerpávající zprávu, v níž jsou zhodnoceny významnější výskytu ptáků ve Východočeském kraji podle písemných zpráv členů pobočky evidovaných v kartotéce druhů za poslední období, výsledky činnosti pracovních skupin a podány zevrubné informace o činnosti ČSOS v Praze. Z každé členské schůze je všem členům pobočky rozesílan podrobný zápis a tak jsou členové informováni o celkovém ornitologickém dění a novinkách v avifauně.

Hlavní náplní každé členské schůze jsou přednášky pozvaných předních ornitologických pracovníků, které jsou významným přínosem i zpestřením schůzí. Z nejvýznamnějších uvádíme:

RNDr. Karel Šťastný, CSc., Výsledky mapování hnizdního rozšíření ptáků v ČSSR,
RNDr. Karel Hudec, CSc., Dosavadní výsledky ornitologického výzkumu východních Čech,
RNDr. Jiří Formánek, CSc., Výsledky kroužkování ptáků ve východních Čechách,

RNDr. Jan Hanzák, CSc., Cesta ornitologa Skandinávii s nahrávkami hlasů severních ptáků,
Doc. RNDr. Zdeněk Veselovský, CSc., Cesta ornitologa do jižní Ameriky,

RNDr. Petr Rybář, Přírodovědná expedice do Himaláje,
Prom. pedagog Stanislav Chvapil, Ptáci a příroda Austrálie,
RNDr. Ing. Zdeněk Kux, CSc., Hlasy našich ptáků,
Ing. Čestmír Polk, CSc., Výsledky odchytu rákosových ptáků a vyhodnocení akce Balt v ČSSR,

Ing. Jiří Svoboda, Ochrana přírody - celosvětový problém,
Zdeněk Klúz, Ochrana ptactva a aplikace umělých budek a budníků,
Ing. Pavel Zdárek, Avifauna vodní nádrže Rozkoš,
Dr. František Obhlídal, Ptactvo Bohdanečské rezervace,

Jiří Prášil, Obrázky z akce Balt v Krkonoších,
Ing. Václav Hlaváč, Zákoná ustanovení na ochranu ptactva,
Miroslav Pojkar, Ornithologická konference v Parižicích r. 1964,
Ing. Pavel Zdárek, Orientace ptáků za letu,
Svatopluk Doubrava, Sokolnictví u nás a vycvik dravců,
Zdeněk Klúz, O zkušenostech z kroužkování ptáků u nás,
Bohumil Hladík, Kvalitativní a kvantitativní změny avifauny v okolí Polné,
Bohumil Semrád, Kvalitativní a kvantitativní změny avifauny na Havlíčkobrodsku od r. 1945,
Bohumil Rejma, Hnizdění čápa bílého ve východních Čechách.

Mimo tyto hlavní přednášky doprovázené převážně promítáním diapositivů nebo ukázkami nahrávek hlasů ptáků referovali někteří členové o výsledcích práce zájmových skupin nebo svých vlastních zajímavých pozorování. Byli to zejména:

Věra Lněničková, Hnizdění lelek lesních,
Miloš Mareček, Hnizdění lindušky luční v Hradci Králové,
Václav Kratochvíl, Sledování výskytu a biologie labutí velkých a jejich značení krčními limci,
Tomáš Diviš, Z činnosti skupiny pro výzkum dravců a sestavy východočeském kraji,

Ing. Pavel Zdárek, Zpráva o výzkumu bahňáků,
Zdeněk Wolf, Práce skupiny pro výzkum ptactva Orlických hor,
Zdeněk Klúz, Přibývá labutí velkých,
RNDr. Petr Miles, Práce členů Oblastní ornitologické sekce při Správě KRNAP ve Vrchlabí.

Cennými poznatky přispívali do diskuse zejména:
Ladislav Stancl a Helga Stanclová, František Stancl, Zdeněk Káda,
Bohumil Hladík, Dr. Petr Miles, Fr. Hejl-Mračovský, Dr. Sklenář,
Josef Danihelka, Vlad. Vávra, Vlad. Kurtak, Boh. Semrád, Vl. Král,
Pavel Žilinský, B. Novotný, K. Ouzký, Zd. Wolf, V. Tůma, B. Rejman,
Ing. V. Hlaváč, M. Mareček, Ing. Dvořák, P. Novák, V. Cibulka,
S. Doubrava, PhMr. K. Harant, L. Novotná, A. Dobrovolsný, R. Nevečeřal, Ing. Houdek a další.

Bylo promítáno několik filmů s ornitologickou tématikou zahraniční produkce: Lovci oblohy, Rezervace v Iránu, Rytmy žaičin, Labutě v Istrii.

Ornitologické exkurze byly uskutečněny:

- 10. 5. 1975 do Bohdanečské rezervace
- 17. 5. 1975 spolu s ČSOS na Českolipsko,
- 8. 5. 1976 na rybníky na Pardubicku,
- 7. 5. 1977 na přehradu Rozkoš,
- 27. 5. 1978 na Choceňsko a Litomyšlsko,
- 7. 5. 1979 na přehradu Rozkoš.

Ze společných akcí exkursního rázu se uskutečnila 7. 6. 1975 prohlídka expozice a depozitáře Východočeského muzea v Pardubicích s výkladem Dr. J. Sklenáře a 18. 10. 1975 byla provedena ukázka lovů sokolnickými dravci za odborného výkladu Svatopluka Doubravy.

Darem od prof. Dr. Vl. Vrtiše získala pobočka do knihovny řadu starých ornitologických publikací, které jsou členům k dispozici. Za podpory ZK Tesla byla vydaná prožura "Chraňme ptactvo", vytiskný plakát s tématikou ochrany ptactva a jako příloha k zápisu z členské schůze a současně první pokus o vydávání krátkých zpráv příspěvek Zdeňka Klúze "Přibývá labutí velkých". Byla vytvořena redakční rada pro vydání "Sborníku" prací členů pobočky.

Na členských schůzích byla zavedena bursa ornitologické literatury starší i novější, čímž bylo členům umožněno doplnit si potřebné výtisky. Členská základna je současně upozorňována na nově vyšlé ornitologické publikace a způsob jejich získávání.

Se souhlasem Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze byla pověřena skupina zkušených ornitologů pod vedením Ladislava Stancla k přezkušování zájemců o získání kroužkovacího povolení.

Ke zlepšení styku ornitologů v jednotlivých okresech a umožnění vzájemné spolupráce byl vydan adresář členů pobočky.

Členové pobočky se dále podíleli na různých akcích celostátního i místního významu, organizovaných ČSOS, ÚVO ČSAV a j. odbornými pracovišti a to zejména na akci Balt, výzkumu ptactva Orlických hor, akci Acrocephalus, sledování výskytu a bionomie labutě velké, zjištování hnízdních kolonií břehule říční, výzkumu hnízdění jiřičky obecné, hnízdní biologie a populační dynamiky čápa bílého, výskytu čápa černého, výzkumu dravců, sov a bahňáků, zimního sčítání vodních ptáků, ve spolupráci s KS SPPOP na inventarizaci ptactva v chráněných územích, na návrzích na vyhlášení dalších chráněných území, ochraně ptactva v chráněných lokalitách a odborném posuzování některých stážek v ochraně ptactva.

Z biology potápků malé
(*Tachybaptes r. ruficollis* /PALL./)

na rybnících Bohdanečska a
Přeloučska

Ladislav Stancl, Helga Stanclová

Nejhojnější potápkou na rybnících Bohdanečska, Přeloučska, Chlumecka n. Cidl. a okolních územích je v současné době bezesporu potápek malá. Neklade příliš velké nároky na hnízdní prostředí a proto zahnízdí i na malých rybnících - polních "loužích", pokud zde naleze alespoň nepatrný kryt a klid pro vyhnízdění.

V uvedené oblasti hnízdí téměř na všech rybnících, pokud to nejsou tzv. "návesní" rybníky, kde jsou doma domácí husy a kachny. Hlavní oblasti, kde zde tito ptáci hnízdí, jsou rybníky u Bukovky, SPR "Bohdaneč", "Sopřeč", "Černý Nadýmač", Bunkov u Přelouče a nazývající rybníky směrem na Chlumec n. Cidl. např. "Strašov", "Babydolák", rybník "Olešnický" a další, potom rybníky mezi Chlumcem n. Cidl., přes Kratonohy (např. "Třesický") po Staré Nechanice, rybníky v okoli Zárávic, Volše, Chýše, "Jezero" u Pohránova a další.

Její početní stav není každým rokem stejně vysoký, ale přesto hnízdí každoročně pravidelně a poměrně hojně. Její nejnižší hnízdní stav mezi roky 1945 - 1979 byl zjištěn v roce 1963 a 1979, což bylo patrně zaviněno nepříznivým a tvrdým průběhem zimy v celé Evropě. V roce 1963 se vrátilo a zahnízdilo asi 25% normální hnízdní populace a v roce 1979 asi 15 - 20% stavu předešlého roku, tj. asi stejný stav z roku 1963. Naproti tomu nejvyšší hustota osídlení byla zaznamenána v roce 1970 a 1978. Nejvyšší hustoty při hnízdění dosahuje na malých, vysokých, rákosem poměrně řidce zarostlých rybnících a nejnižší na velkých vodních plochách. Zatím, kdy na malých rybnících při normálním průměrném stavu připadá jeden pár asi na 0,6 ha plochy (např. rybník "Nová Jilevka" u Bukovky), klesá při asi asi 80 ha plochy (např. ryb. "Sopřeč") hustota obsazení asi jeden pár na 1 ha a snižuje se dále při asi 200 ha (např. SPR "Bohdaneč") asi na stav jednoho páru na 1,7 ha plochy. Za obecně hnízdní druh byla považována již i dříve a např. MUSÍLK (1946) piše, že je obecným druhem a v době tahů lze ji pozorovat i na